

DOSYA-EDİTÖRÜNDEN**NEDEN KAMUCULUK ?**

Onur HAMZAOĞLU*

Kamu, bir ülkedeki halkın bütünü olarak tanımlanıyor. İşçiler, köylüler, burjuvalar ve diğerleri. Bu tanımın bileşenlerinin; örneğin Türkiye nüfusuna orantıladığımızda; yaklaşık yüzde doksanının işçiler ve emekçilerle doğal ittifaklarından oluştuğunu görüyoruz. Yani kamu dendiğinde bu büyük çoğunluk üzerinden konuşmak, değerlendirme yapmak ve öngörülerde bulunmak büyük hata payları taşımamaktadır.

Kamu kesiminin belirlenmesinde de asıl olan, teknik tanımı ile, üretilen hizmetin kamuya sunulmasındaki özelliğidir. Sunulan hizmet karşılığında fiyat kullanılmamasıdır. Konsolide bütçe, yerel yönetimler, fonlar ve döner sermayeli kuruluşlar kamu kesimini oluşturur. Bu alanda üretim maliyetinin karşılanması için vergi vb. genel kamu gelirleri kullanılır.

Kamu kesimini fiyat kullanılmadan hizmet sunumunun yanı sıra, üretim araçlarının mülkiyetini de kapsayacak şekilde genişlettiğimizde kamu iktisadi teşekküllerini de içerir. Bu kuruluşlar, üretim araçlarının mülkiyeti kamuda olmasına karşın kamusal gelir araçlarını "kullanamaz", ürettikleri malları piyasada satar. Yani artı değer üretir, işçisini sömürür kapitalizmin mantığına tabidir. Bu özellikleri nedeniyle genellikle kamu kesimi içine alınmaz. Ancak kamu iktisadi teşekkülleri, devletin üretilen toplam toplumsal değerlerin büyük kısmını kamu geliri olarak kullanma eğilimi nedeniyle piyasa, rekabet ve sermaye birikimi yasalarından göreceli olarak daha az etkilenmektedir. Ayrıca devlet, kamunun tümünü yönetmek zorunda olduğundan kamu iktisadi teşekküllerinde işçilerin çıkarlarına özel sektöre göre daha fazla taviz vermek zorundadır.

Devlet, sınıflı toplumun yönetsel aygıtı olarak geliştiğinden kapitalist devletin de ekonomik, politik, sosyal ve kültürel alanlardaki var oluş nedeni kapitalist sömürü ilişkisinin yeniden üretimini garanti altına almak içindir. Devlet, burjuvalarla işçi sınıfı ve doğal ittifakları arasında taraflıdır. Tarafı da burjuvaziden yanadır. Bunun içindir ki kamusal işleri de egemen sınıfın çıkarları doğrultusunda yönetir.

Kamuya yönelik hem sosyal hem de maddi altyapı yatırımları kamu kesimi tarafından gerçekleştirilir. Kamu kesiminin bu işlevlerine yönelik olarak yapılacak hem mali hem de maddi kısıtlamalar emek gücünün değerini düşürür. Bunun sonucunda sömürü oranı artar, kar oranı yükselir.

Burjuvazi; seksenli yıllarla birlikte yoğunluğu gün geçtikçe artan ve etkisi derinleşen sistemli ideolojik saldırılarla (demokrasi için yerelleşme, verimlilik için özelleştirme zorunluluktur vb.); kendi çıkarlarını tüm toplumun/kamunun çıkarıymış gibi sunmayı başarmıştır. İşçi sınıfı ve doğal ittifaklarıyla bunların örgütlerinin hemen tümü sunulan bu kendinden menkul eşleştirmeler üzerinden teslim alınmıştır.

Mülkiyetin bütünüyle toplumsallaştırılması nihai hedefine kadar ki süreçte, reformizmin argümanlarına da teslim olmadan, tanımladığımız anlamdaki kamu için "Hangi değerlere sahip çıkmalıyız?" sorusunu yeniden önümüze koyup, ödevlerimizi yenilemek, yeni ödevler çıkartmak isteğiyle tartışmayı sürdürmek, sizlerden gelecek katkılarla da geliştirmek istiyoruz.

Dosya yazılarımızdan ilkinde Metin Çulhaoğlu; üretim araçlarının özel mülkiyeti karşısında kamusal mülkiyeti, sosyalist ve kapitalist düzenlerdeki kamusal mülkiyet olarak incelemekte, kapitalist düzende, devlet mülkiyetinin ve işletmeciliğinin işçi sınıfı açısından önemine değinmektedir. "Yapısal uyum, Küresel Bütünleşme ve Refah Devleti" başlıklı yazısında Şerife Türcan Özşuca, sosyal devletin erozyonunun ekonomik ve ideolojik boyutunu Dünya Bankası politikalarını da katarak tartışıyor. Sinan Sönmez, "Küreselleşmenin Nişan Tahtası: Kamu Yararı ve Kamu Hizmeti" başlıklı makalesinde kamuculuğun tanımı ile küreselleşme sürecinde pek çok kavramın da başına gelen; içeriğini boşaltma, tahrif etme sonucunda kamu yararı ve hizmeti kavramlarının yaşadıklarını, Türkiye'de ki uygulamalarıyla da örnekleyerek sunuyor. Nazif Ekzen, kamu sektörünün ekonomisini, uluslararası örgütlerin rolünü de tartışarak dünya ve Türkiye örneği üzerinden "Kamu Ekonomisi-Kamu Maliyesinde Son Yirmi Yıllık Süreç" başlıklı yazısında bizlerle paylaşıyor. Sağlık alanı ile ilgili iki dosya yazımız var. İlker Belek, sağlıklı toplumsal yaşantıya erişimde sosyalizmin rolünü "Sağlık, Sosyalizm, Kamuculuk" başlıklı yazısında ampirik verileri de kullanarak bize sunuyor. Dosyamızın son yazısı, "On Soruda 224". 224 sayılı Yasa'nın kabulünün kırkıncı yılında, sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesini dünya ve Türkiye'deki ekonomik, toplumsal koşullarla birlikte değerlendiren, yasanın uygulanamama/uygulanmamasının altındaki nedenler tartışılıyor, neden savunulması gerektiği yanıtlanıyor.

Dosyamız için planlamış olduğumuz halde, devletin tarihsel süreci ve kapitalist devlet ve ideolojisi konusu ile sosyal haklar ve kamu özgürlükleri konularını tartışacak iki yazı elimizde olmayan nedenlerle sizlerle paylaşamıyoruz. Yazarlarının da katkısıyla gelecek sayılarımızda yayınlamayı istiyoruz. Dosyanın hazırlanmasında emeği geçenlerle katkı koyacaklara teşekkür ediyor, sizlerin de katılımıyla dosyamızın eksiklerini tamamlama isteğimizi iletiyoruz.

KAYNAKÇA

Önder İ. Kamu Kesimi(1995): Petrol-İş 1993-1994 Yıllığı içinde,634-652.

Savran S. Devlet Mülkiyeti: Toplumsal Mülkiyete Giden Yol(1998): Dünyada ve Türkiye'de Kamu Girişimciliğinin Geçmiş, Bugünü ve Geleceği Sempozyumu Bildirileri içinde, İstanbul, 6-7 Ekim 1997, Cilt 1, 38-54.

* Doç. Dr., Halk Sağlığı Uzmanı